

SREDNJA TEHNIČKA ŠKOLA "ŠINKOVIĆ JOŽEF"
BAČKA TOPOLA

SINKOVICS JÓZSEF MŰSZAKI KÖZÉPISKOLA
TOPOLYA

tel./fax : 024/714-434
e-mail: sinjo@stcable.net

**ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА СРЕДЊЕ ТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ
„ШИНКОВИЋ ЈОЖЕФ” ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И
ЗАНЕМАРИВАЊА**

Бачка Топола, школска 2025/2026. година

Садржај

Садржај	2
Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	5
Подела насиља, злостављања и занемаривања по нивоима	6
Подела најчешћих облика насиља	6
Основни принципи програма заштите ученика	10
Циљеви програма заштите ученика	11
Општи циљеви:	11
Специфични циљеви:	11
Специфични циљеви у превенцији:	11
Специфични циљеви у интервенцији:	12
Задаци програма заштите ученика	13
Специфични задаци у области превенције:	13
Начини на које се превентивне мере уграђују у свакодневни рад Школе	14
Резултати анкете о процени безбедности у школи (основа за израду Програма и Плана)	16
Стручно усавршавање запослених	22
Начини информисања о обавезама и одговорностима у одговору на насиље, злостављање и занемаривање	23
Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе	24
Подстицање ученика за обављање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада	25
Садржаји и начини за појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања	26
Поступци за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања	28
Индикатори за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима	29
Процедура у интервенцији	33
Кораци у интервенцији насиља:	33
Заштитне мреже	36
Спољашња заштитна мрежа	36
Унутрашња заштитна мрежа	36
Облици и садржаји рада са свим ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања	44
Начини, облици и садржаји сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, полицијом, центром за социјални рад, здравственом службом, правосудним органима	45
Програм поступања установе у кризним ситуацијама	47

Процена снага, капацитета и специфичности установе одговору на кризне догађаје _____	49
Безбедна места унутар и изван установе у ситуацијама кризних догађаја _____	50
План алармирања у ситуацији кризног догађаја _____	51
Програм информисања у ситуацији кризног догађаја _____	51
Програм стручног усавршавања запослених у области поступања у кризним ситуацијама _____	52
Програм подизања безбедносне културе _____	53
Начини реаговања – кораци у поступању установе када се догоди кризни догађај _____	53
Програм укључивања и сарадње са породицом на јачању отпорности установе _____	56
Праћење, евалуација и извештавање о реализацији плана _____	57
<i>Праћење, анализа, евалуација и извештавање _____</i>	<i>58</i>
Евиденција случајева насиља _____	58
Извештавање _____	59
Процена ефеката превенције и интервенције _____	60
<i>Завршне одредбе _____</i>	<i>62</i>

На основу међународног документа *Конвенције о правима детета* и документима које је усвојила Влада Републике Србије. На основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19 и 104/2020), Правилника о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС”, број 68/2018), Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закони и 10/2019 и 6/2020, 129/2021), Закона о ученичком и студентском стандарду („Сл. гласник РС“, бр. 18/17, 55/13, 27/18 – др. Закон и 10/19 – др. Закон)“ Средња техничка школа „Шинковић Јожеф” у Бачкој Тополи на седници Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања одржаној 12. 9. 2025. доноси:

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ШКОЛИ

којим се прецизирају улоге и одговорности свих субјеката укључених у живот и рад Школе

Директорица Школе,

Емеше Ленђел

Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације израдио је Програм за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања и он је саставни део Годишњег плана рада Школе.

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања у Школи, специфичности Школе и резултата самовредновања и вредновања квалитета Школе.

Програмом заштите обезбеђују се услови за сигурно и подстицајно одрастање и развој ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију ученика који је извршио, односно био изложен насиљу, злостављању или занемаривању. Програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања Школа одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење, дефинише превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временску динамику остваривања.

Програмом су јасно дефинисане превентивне и интервентне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

План рада Тима је посебан документ којим се планира рад Тима на остварењу заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације у Средњој техничкој школи „Шинковић Јожеф” у Бачкој Тополи чини четрнаест чланова:

- Дуња Пешут, наставник српског језика и књижевности и координатор Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- Сања Поповић, педагог
- Андреа Золцер, наставник мађарског језика и књижевности
- Евелин Мајор, наставник мађарског језика и књижевности
- Марија Контић, наставник стручних предмета
- Светлана Ђукић Ковјанић, наставник енглеског језика
- Радован Гардашевић, наставник физичког васпитања
- Небојша Гашпаревић, наставник физичког васпитања
- Золтан Варади, наставник практичне наставе
- Кристина Липаи, наставник математике
- Арнолд Цеснак, наставник историје
- Мирослав Дамјановић, шеф радионице
- Магдолна Стјепановић, помоћно техничко особље
- Жолти Манић, представник Школског одбора
- Ринд Кочиш Хеди, представник Савета родитеља
- Јана Узелац, 2Е1 одељење, представница Ученичког парламента

Подела насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног и невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Свако насиље над ученицима се може спречити у атмосфери која:

- развија и негује културу понашања
- развија одговорност свих
- не толерише насиље и не ћути о њему
- обавезује на адекватно поступање свих који имају сазнање о насиљу
- неговање мултикултурализма и толеранције

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику; ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Подела најчешћих облика насиља

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања ученика или запосленог; физичко кажњавање ученика од стране запослених и других одраслих особа; насилно понашање запосленог према детету, ученику или одраслом, као и ученика или одраслог према другом ученику, одраслом или запосленом.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба. **Дискриминација** је социјално насиље и представља свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским и политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима. Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима, које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Дигитално насиље и злостављање је злоупотреба информационо комуникационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, четовањем укључивањем у форуме, социјалне мреже и објављивањем садржаја или поверљивих личних података без сагласности (информација, слика, видео снимака и сл.)

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи. Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој. **Занемаривање у установи обхвата** ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних ученику, нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивање у деструктивне групе, организације и др.

У следећим табелама су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа. Процена нивоа насиља се доноси на основу анализе интензитета, степена ризика, трајања и учесталости понашања, последица, броја учесника, узраста и карактеристика развојног периода детета, односно ученика.

I НИВО

Физичко насиље	Емоционално/ психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари...	омаловажавање оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“...	добацивање, подсмивање, искључивање из групе или заједничких активности или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности, ширење гласина...	добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикулација..	узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом

Активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, у сарадњи са родитељима/старатељима/хранитељима, у смислу појачаног васпитног рада са одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално.

Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исти ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуације првог нивоа, установа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

Ученику који учини лакшу повреду обавеза изриче се мера појачаног васпитног рада односно опомена. Уколико се у току појачаног васпитног рада деси нова лакша повреда обавеза изриче се наредна мера прво укор разредног старешине, а након новог понављања сличних дела које спадају у ред лакших повреда и укор одељенског већа. Мере се изричу након чињења тих дела без обавезе чекања да истекне период за који је предвиђен појачан васпитни рад. Уколико се испоштовала поступност у изрицању мера наредна мера је покретање дисциплинског поступка.

II НИВО

Физичко насиље	Емоционално/ психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање..	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање.	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење...	Оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и чествовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика...

Активности предузима одељењски старешина у сарадњи са педагогом, Тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља/старатеља/хранитеља, у смислу појачаног

васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са законом и током трајања појачаног васпитног рада који се онда, након изречене мере, наставља.

III НИВО

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем...	заstraшивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци и наркотичких средстава, укључивање у деструктивне групе и организације	претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, орагнизовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других	завођење од стране ученика и одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...

Активности предузима директор/ка с тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, а по потреби одељење надлежно за ослове ученичког и студентског стандарда, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика/це, тј. може да му/јој штети, угрози његову/њену безбедност или омета поступак у установи, директор/ка обавештава центар за социјални рад, односно полицију. Родитељ, односно други законски заступник детета је одговоран за теже повреде обавезе ученика који се у закону о налазе у члану 83.

На овом нивоу обавезан је интезиван васпитни рад примерен потребама ученика/це, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником/цом ангажована и друга организација или служба, установа остварује сарадњу са њом и они међусобно усклађују активности.

Основни принципи програма заштите ученика

- Право на живот, опстанак и развој;
- Стварање услова који ученицима обезбеђују оптималан развој;
- Обезбеђење поверљивости података и заштита права на приватност ученика;
- Спречавање дискриминације, што значи да на свим ученицима једнако буду примењене мере за заштиту из овог;
- Учешће ученика у свим фазама процеса заштите, кроз благовремена и континуирана обавештења, на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације и кроз могућност да изразе своје мишљење.

Циљеви програма заштите ученика

Општи циљеви:

- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад Школе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- Дефинисање поступака и процедура за заштиту од насиља као и за реаговање у ситуацијама насиља;
- Информисање свих укључених у рад Школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља;
- Спровођење поступака реаговања у ситуацијама насиља;
- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
- Стварање безбедне климе у којој се: - Учи, развија, негује и подстиче култура понашања и уважавања личности
 - Не толерише насиље, злостављање и занемаривање
 - Не ћути у вези са насиљем, злостављањем и занемаривањем
 - Развија одговорност и поступање свих
 - Свако ко има сазнања о насиљу, злостављању и занемаривању обавезује да реагује.

Специфични циљеви:

- Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења;
- Укључивање различитих учесника образовно-васпитног процеса у превенцију и заштиту деце кроз наставне и ваннаставне активности;
- Обезбеђивање превентивне и заштитне улоге школског спорта
- Сарадња са родитељима/старатељима/хранитељима путем Савета родитеља, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора

Специфични циљеви у превенцији:

- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
- Евидентирање критичних места у Школи и њеном непосредном окружењу путем анкетирања ученика;
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад Школе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;

- Оспособљавање свих запослених и родитеља, односно старатеља за рано препознавање знакова у понашању ученика који указује на потенцијално насилничко понашање;
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу,
- Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља;
- Укључивање свих интересних група (ученици, наставници, стручни сарадник, административно и помоћно особље, родитељи, односно старатељи, Локална самоуправа) у развијање програма превенције;
- Информисање свих укључених у живот и рад школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља;
- Унапређивање компетенција запослених, ученика, родитеља, односно старатеља за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.
- Истицање и унапређивање знања, вештина и ставова потребних за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивног реаговања на насиље.
- Подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања, учења вештина конструктивне комуникације и развијања емпатије

Специфични циљеви у интервенцији:

- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља;
- Успостављање система ефикасне заштите ученика у случајевима насиља;
- Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите;
- Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе;
- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље и који су посматрачи насиља.

Задаци програма заштите ученика

- Направити анализу, истраживање у циљу процене безбедности;
- Планирати превентивне активности;
- Дефинисати процедуре у ситуацијама насиља и сродних облика понашања;
- Развијати сарадњу са установама и институцијама које се баве децом и породицом;
- Информисати ученике и родитеље о садржајима који су важни за безбедност и активности образовно-васпитне установе на плану превенције;
- Промовисати примере добре праксе у реализацији превентивних активности;
- Извештавати Наставничко веће и Школски одбор о реализацији Програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Специфични задаци у области превенције:

- Дефинисање улога и одговорности у примену процедура и поступака;
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру образовно-васпитних активности;
- Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање конфликта;
- Организовање разговора, дискусије, предавања, радионица, обележавања важних датума о безбедности и заштити ученика од насиља, дискриминације и трговине људима;
- Дефинисање правила понашања и последица кршења правила;
- Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља;
- Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Наставничко веће, Ученички парламент, школски тимови, стручни органи...).

Начини на које се превентивне мере уграђују у свакодневни рад Школе

- Тематска недеља – повезивање градива појединих предмета са темама дана и разговор са ученицима;
- Оцењивање владања на крају тромесечја;
- Панои са правима, обавезама и одговорностима ученика;
- Едукативне слике и текстови у циљу превенције насиља, злостављања и занемаривања, трговине људима и у циљу јачања толеранције, међусобног поштовања, емпатије, поштовање различитости...;
- Едукативни филмови у склопу наставних и ваннаставних активности;
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу;
- Радионице/предавања за препознавање, реаговање и пријављивање у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, трговине људима;
- Јавно истицање позитивних примера понашања;
- Радионице/предавања одељењских старешина на тему другарства, асертивне комуникације, дискриминације, насиља (свих врста), интернета, дијалога, групне кохезије, поштовање различитости...;
- Упознавање колектива са Програмом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- Упознавање родитеља/старатеља/хранитеља и ученика са Програмом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- Подстицање фер плеј-а у спорту;
- Организовање вршњачких едукација;
- Сарадња са Ученичким парламентом;
- Учесталија предавања о наркоманији, алкохолизму и другим болестима зависности;
- Дежурство (наставника и помоћног особља, по потреби);
- Подстицање укључивања ученика у слободне активности у школи и активности ван школе;
- Лични пример наставника;
- Излети;
- Превентивно деловање образовним садржајима појединих предмета: српски језик, страни језици, историја, биологија, географија, верска настава, грађанско васпитање...
- Часови грађанског васпитања биће још једна од прилика реализације тематских радионица на тему насиља, спречавања насиља, реаговања у случају насиља, као и дечијих права, медија...
- Часови верске наставе такође представљају допринос духу јачања међусобне толеранције, поштовања и љубави;
- Континуиран рад са ученицима у оквиру редовне наставе, ваннаставних активности и на часовима одељењског старешине са циљем промовисања социјално прихватљивог понашања;
- Утицање на родитеље/старатеље/хранитеље и њихову способност за уочавање и решавање проблема насиља (индивидуални разговори и родитељски састанци);
- Укључивање Савета родитеља и организованих група родитеља у борбу против насиља, злостављања и занемаривања и сарадњу са Тимом за заштиту;
- Стално праћење безбедносне ситуације на Одељењским и Наставничким већима;
- Сарадња са локалном заједницом, МУП-ом, центром за социјални рад, домовима здравља, спортским клубовима Општине, Црвеним крстом, установама и институцијама културе;
- Стручног усавршавања заспослених;

- Упознавање са индикаторима за прелиминарну идентификацију ученика потенцијалних жртава трговине људима;
- Активно учешће ученика у раду стручних и других органа школе;
- Подстицање укључивања ученика у локалну заједницу;
- Обележавање битних датума;
- Хуманитарне акције;
- Учешће на пројектима
- Појачана сарадња са другим школама из општине;
- Прављење паноа на разне теме у циљу повећања безбедности, толеранције, поштовања, емпатије, права деце...
- Појачана информисаност деце о њиховим правима и обавезама, али и одговорностима;
- Промовисање позитивних примера животних успеха из области науке, спорта и културе (бивши ученици школе);
- Информисање Наставничког већа, Савета родитеља, Школског одбора, Ученичког парламента о предузетим превентивним и интервентним активностима Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- Информисање родитеља/старатеља/хранитеља и ученика о предузетим превентивним и интервентним активностима Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Промовисање и подстицање коришћења платформе „Чувам те“ и за запослене и за ученике и за родитеље у циљу превенције насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.

Резултати анкете о процени безбедности у школи (основа за израду Програма и Плана)

Анализа анкете за испитивање потребе за подршком Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања ученицима првих разреда СТШ „Шинковић Јожеф” (школска 2025/26. година)

Путем кратке анкете коју смо спровели међу ученицима првих разреда наше Школе желели смо да испитамо како се ученици осећају у новом окружењу, како доживљавају своју школу када је у питању сигурност, да ли су имали неко искуство у ситуацијама насиља, те да чујемо њихове предлоге о томе шта би школа могла да уради за њих. Анкету је попунило 47 ученика, од тога 39 дечака и 8 девојчица, а резултате ћемо искористити како бисмо начинили план за текућу школску годину.

На питање – Да ли се у својој новој школи псећаш сигурно – ученици у већини одговарају са ДА (њих 44) док се 3 ученика изјашњава како се не осећа потпуно сигурно. Тим ће размотрити шта је то што може да уради како би се сви ученици првог разреда осећали пријатно и сигурно у школским просторијама.

Друго питање односило се на то да ли су ученици имали искуства са неком ситуацијом насиља, да ли су му били изложени – Да ли си некада у досадашњем школовању или ван школе био/била изложен/изложена некој врсти насиља (физичко, психичко, сексуално, дигитално) – већина ученика наводи да није – њих 41 – док 6 ученика наводи како су насиљу били изложени. Педагог школе добија резултате ове анкете како би имао увид за свој будући рад са ученицима из ових разреда.

Треће питање – Кома би се обратили да им је безбедност у школи угрожена – ученици сагледавају на овај начин: њих 35 обратило би се најпре одељењском старешини; њих 31 родитељима; 28 педагогу; директору 16, а другу или другарици 10. Ови резултати знатно су другачији од резултата које смо на ово питање добијали у ранијим испитивања јер су тада ученици у највећој мери одговарали да би се обратили другу или другарици.

Четврто питање односило се на места у школи која потенцијално могу бити места на којима се може догодити насиље. Ученици сматрају да је најнебезбедније место у школи школско двориште као и тоалет. Тако се изјаснило 28 ученика. Да је несигуран велики ходник сматра 22 ученика, а њих 20 да су то парк и простор према парку. Ћачко игралиште код радионице њих 16 види као несигуран, мали ходник код учионица 9, 7 и 10, 11 њих 12, учионицу њих 11, ћачки улаз према дворишту њих 10, радионице њих 9, мали ходник код тоалета 8 и ћачки улаз код фризерског салона њих 4. Школа је прошле године добила нови

надзорни систем, појачала број камера, тако да је у том смислу покривена добро. Појачаће се дежурство и присуство наставника на ходницима како би се ученици осећали безбедније. Потребно је саветовати се и са СУП-ом у Бачкој Тополи како бисмо видели шта је њихово мишљење о томе како да се деца осећају сигурније, посебно у близини јавних простора као што је парк. Иако је школа по том питању већ сарађивала са СУП-ом.

Који облик насиља ученици виде као највећи проблем међу вршњацима? Анкета показује да је то подсмеваше и вређање (30) као и насиље путем интернета (28). Након тога долази физичко насиље са 26, претње са 24 и оговарање са 20 изјашњених. Изоловање појединца из друштва 11 њих види као проблем, сексуално насиље 10, отимање ствари или новца 8 њих, а праћење њих 3. У складу са овим, Тим ће радити на организовању предавања или радионица, те самог пропратног материјала у школи на паноима.

Питали смо ученике и шта би школа могла да уради како би се осећали пријатно, сигурно и заштићено. Ученици одговарају на следећи начин:

ништа 12 ученика;

не знам 7 ученика;

немам идеју 4 ученика;

редовно прегледати камере 2 ученика, односно – свуда да буду камере 1 ученик;

све што је потребно да се спречи насиље 2 ученика;

да нас заштити 1 ученик;

да гледају на ученике који се не осећају сигурно 1 ученик, те дежурни у ходнику 1 ученик;

бити строжи, реаговати строже да се нико не сме задиркивати, дирати, да се никоме не смемо ругати 1 ученик;

да узмемо насиље озбиљно у обзир и да га схватимо озбиљно 1;

никога не дирати 1 ученик;

бранимо једни друге 1 ученик;

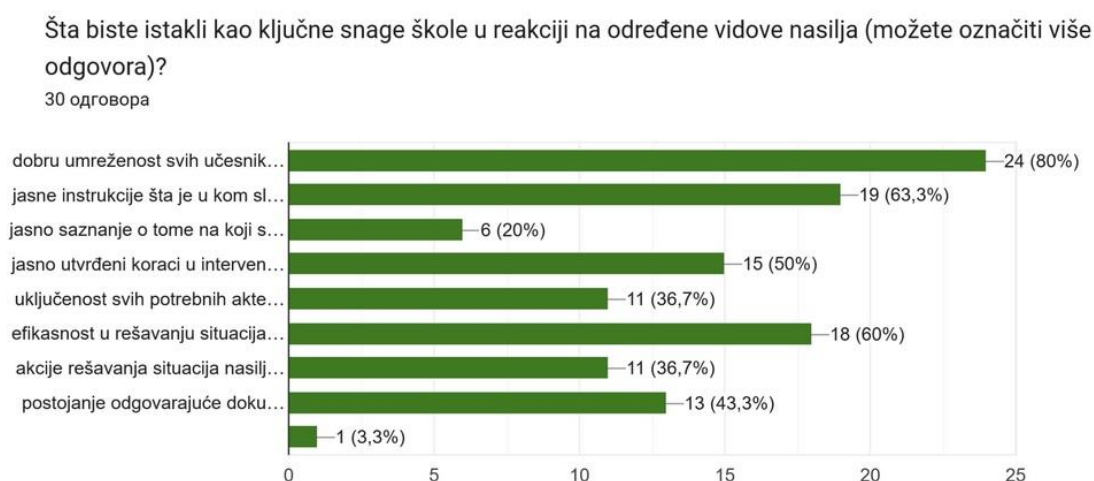
Да се осећа сигурно у школи рекло је 6 ученика;

А да школа ради све што може и да треба тако да настави, односно да могу да се обрате школи када имају проблем рекла су 2 ученика.

Анализа анкете за испитивање потребе за подршком Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања наставницима СТШ „Шинковић Јожеф” (школска 2025/26. година)

Путем кратке анкете коју смо путем Месинцер групе поделили са наставницима наше школе желели смо да испитамо како наставници виде рад Тима, а пре свега ефикасност у превенцији и заштити ученика од насиља, те реаговању у ситуацијама у којима се догоди насиље. Анкету је попунило 30 наставника, а део резултата ћемо искористити како бисмо начинили план за текућу школску годину. С обзиром на разноврсност одговора, неки од резултата послужиће и за планирање рада наредних година.

На питање – Шта бисте истакли као кључне снаге школе у реакцији на одређене видове насиља – наставници одговарају разнолико. Као највећу снагу наставници виде добру умреженост свих учесника (директор, педагог, Тим, одељењске старешине, спољашња мрежа). Чак 24 наставника сматра да је то снага. Деветнаест (19) наставника сматра да су јасне инструкције о томе шта је у којој ситуацији потребно урадити снага, а 18 њих сматра да је то ефикасност у решавању ситуација насиља (брза и правовремена реакција приликом настанка ситуације насиља). Петнаест наставника (15) сматра да су наша снага јасно утврђени кораци у интервенцији, 13 постојање одговарајуће документације која прати сваки случај насиља, а по 11 што су сви актери укључени у решавање ситуације, односно што акције решавања случајева насиља имају позитиван ефекат. Јасно сазнање о томе на који се законски акт позива када реагујемо на одређене случајеве насиља као снагу види 6 наставника.

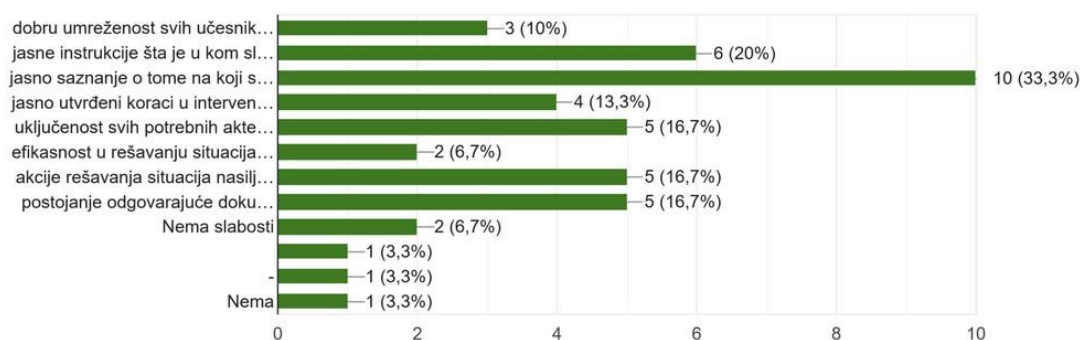

Друго питање односило се на слабости школе – Шта бисте истакли као кључне слабости школе у реакцији на одређене видове насиља (можете означити више одговора) – и наставници су као кључну слабост издвојили јасно сазнање о томе на који се законски акт позивамо

приликом делања у некој ситуацији (њих 10 тако мисли). Шест (6) наставника сматра да треба разјаснити инструкције о делању у одређеним ситуацијама насиља, док по пет (5) наставника сматра да је слабост укљученост свих потребних актера у решавање ситуације, да акције решавања насиља имају позитиван резултат, те постојање одговарајуће документације која прати сваки случај насиља. Четири (4) наставника сматра да су јасно утврђени кораци у интервенцији слабост, 3 да нисмо добро умрежени приликом делања, а 2 наставника да нисмо ефикасни. Све ове слабости се узимају у разматрање током ове школске године и Тим ће одлучити на којој ће радити како би је унапредио. Пет (5) наставника сматра да Школа у овом погледу нема слабости.

Šta biste istakli kao ključne slabosti škole u reakciji na određene vidove nasilja (možete označiti više odgovora)?

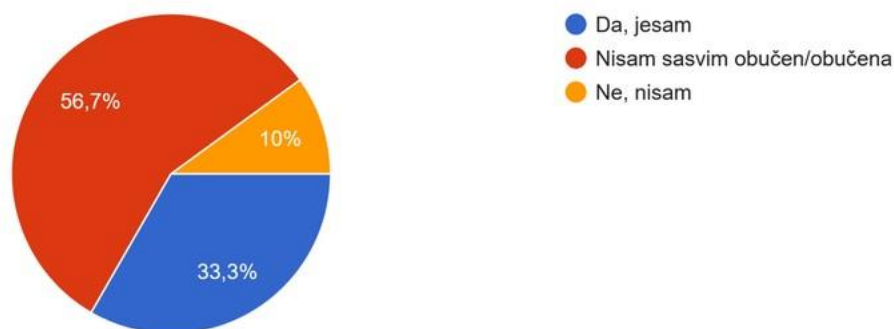
30 одговора

Како наставници сагледавају сопствену обученост за реакцију у некој од ситуација насиља приказано је у следећем графикону:

Da li smatrate da ste obučeni za reagovanje u svakoj potencijalnoj situaciji nasilja?

30 одговора

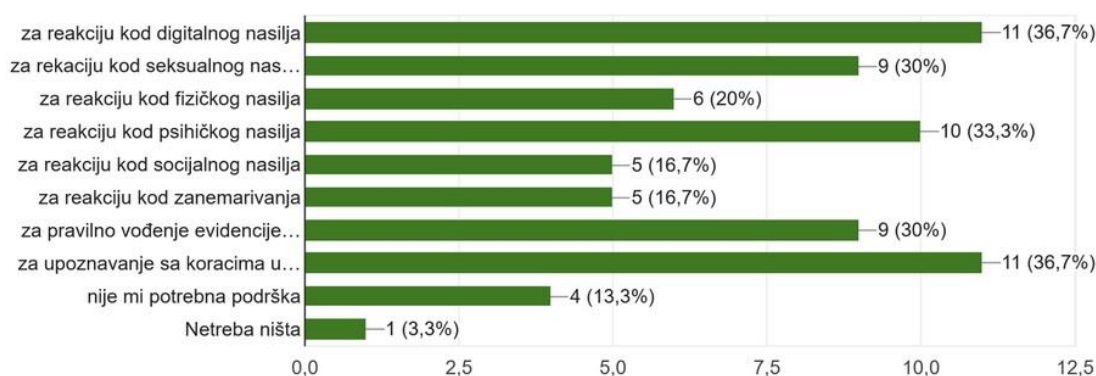

Седмнаест (17) наставника сматра да није сасвим обучена, њих 10 да јесу, док њих 3 сматра да нису обучени.

Сходно томе, питали смо наставнике и у којој сфери им је потребна подршка. Највише наставника, њих 11, се изјаснило како им је потребна подршка прилико реакције на дигитално насиље, као и код утврђивања корака у реакцији на насиље. Десет (10) наставника сматра да им је потребна помоћ у реакцији на психичко насиље, а 9 њих подршку тражи у реакцији на сексуално насиље, односно приликом вођења евиденције када дође до неких случајева насиља. Шест (6) наставника тражи помоћ у реакцији на физичко насиље, а пет код занемаривања и код социјалног насиља. Такође, 5 наставника сматра да им није потребна подршка.

Gde vam je potrebna podrška Tima u vašem daljem radu kod rešavanja potencijalnih situacija nasilja? (možete označiti i više odgovora)

30 одговора

На крају смо питали наставнике како можемо да им помогнемо у њиховом даљем раду и одговори су нас усмерили у ком правцу да планирамо активности за ову школску годину. Махом су наставници тражили подршку у томе да им се тачно објасни који су кораци у интервенцији приликом неког случаја насиља. За такав вид помоћи определила су се 4 наставника (обука о корацима и поступцима које треба да предузмемо када до насиља дође; да неко објасни, корак по корак, процедуру која се примењује ако се деси неки вид насиља; да направи презентацију и са њом објасни детаље; упознавање, односно понављање најбитнијих корака на почетку школске године; да упознам тачне кораке кад шта треба да радим). Ови савети узеће се у разматрање и уврстити у план, посебно због нозапослених наставника којима је тај вид помоћи потребан, а онда и за све оне који би желели да се подсети ових корака. Такође, 4 наставника исказала су потребу за додатним семинарима, радионицама и интерним обукама (интерна обука; радионице; додатна едукација; да организује семинаре у вези ове тематике), иако нису прецизирали у ком правцу би требало усмерити тражење тих обука. Тим би могао да конкурише за средства код Покрајине и ове године њима обезбеди и један семинар који одговара неким од наведених захтева наставника, те ће и то бити разматрано за ову школску годину. Два (2) наставника тражила су помоћ приликом решавања одређених ситуација (да заједно решавамо све проблеме који се појаве; да помогне у случају неког вида

насиља) што ће Тим и наставити да ради. По један одговор су више састанака, више обавештења преко Месинџер групе или мејла и креативна решења за реакцију код насиља. Један наставник истакао је како је потребна обука о томе како да разговарамо са ђацима који су злостављачи и који су злостављани, на који начин да им приступимо у решавању проблема како бисмо избегли или превенирали насиље у будућности што може бити смерница за одабир наредног семинара. Један предлог односи се на постављање кутије за пријаву насиља што ће Тим узети у разматрање. Највише одговора – њих 10 – било је да нема потребе за подршком, а четири наставника сматра да тим ради добро свој посао.

На основу ових резултата, тим израђује план рада за школску 2025/26. годину.

Стручно усавршавање запослених

Неке од приоритетних области за школску 2025/2026. годину, које су директно или/и индиректно повезане са самим Програмом заштите су:

- Јачање професионалних капацитета запослених, нарочито у области управљања одељењем;
- Инклузија ученика са сметњама у развоју и из друштвено маргинализованих група;
- Здравствено образовање и развијање здравих стилова живота;
- Комуникацијске вештине;
- Превенција насиља, злостављања и занемаривања;
- Превенција дискриминације;
- Превенција трговине људима;
- Сарадња са родитељима/старатељима/хранитељима, ученицима и Ученичким парламентом;
- Како комуницирати са ученицима који трпе насиље или који врше насиље;
- Реаговање на појединачне врсте насиља;
- Радионице и смеинари о корацима у интервенцији и ефикасном спречавању ситуације насиља.

Школа ће се у сарадњи са Тимом трудити да обезбеди нека од стручних усавршавања на ове теме током године, а оно што показује позитивну сарадњу јесте чињеница да су неки од оваквих семинара већ спроведени и да су наставници добили неопходна знања из ове сфере. Током претходне школске године није било оваквих семинара што је смерница у креирању плана усавршавања за наредну школску годину.

Начини информисања о обавезама и одговорностима у одговору на насиље, злостављање и занемаривање

1. Запослених:

- на Наставничком већу;
- на Одељењском већу;
- на састанцима Тимова/Активa/Већа;
- индивидуалним разговорима;
- предавања, радионице;

2. Ученика:

- на одељењским заједницама;
- преко Ученичког парламента;
- преко паноа;
- индивидуалним разговорима;
- предавања, радионице;

3. Родитеља/старатеља/хранитеља:

- на Савету родитеља;
- на родитељским састанцима;
- индивидуалним разговорима;

4. Школски одбор

- на састанцима ШО;

Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе

- Радионице, предавање на тему друштвено одговорног понашања код ученика;
- Подстицање тимског/колективног духа у наставним и ваннаставним активностима;
- Уважавање ученичког мишљења и идеја;
- Развијање климе међусобног поштовања и поштовања различитости мишљења;
- Вршњачке едукације;
- Лични пример наставника, педагога, директора;
- Укључивање ученика у планирање и реализацију плана превенције;
- Подстицање ученика у планирању и реализацији активности у оквиру Дана књига, Недеље лепих порука, Дана толеранције и сл. ; приредби, обележавања битних датума, ваннаставних секција...;
- Анализирање и уважавање ученичких предлога за унапређивање рада школе и помоћ у њиховој реализацији;
- Подршка и подстицање рада ученика у Ученичком парламенту;
- Равноправно учешће представника Ученичког парламента у раду стручних органа школе: проширени састав Школског одбора, Стручни актив за развојно планирање, Тим за самовредновање, Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе, Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- У сарадњи са родитељима/старатељима/хранитељима развијати код ученика што већи осећај припадности школи;
- На основу анкетавања вршњака маркирање ризичне зоне унутар школе, давање предлога ради безбедног боравка у школи, као и дефинисање сопствене одговорности у томе.
- Јавно истицање добрих резултата ученика као подстицај за остале чланове заједнице;
- Међувршњачко решавање проблема

Подстицање ученика за обављање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада

- Рад на упознавању ученика са важностима свих делатности у школи – од рада стручне и правне службе, администрације, одржавања хигијене до одржавања наставе;
- Јасно истицање резултата рада и напретка ученика;
- Јасно истицање доприноса који ученик на тај начин врши на своју заједницу, а пре свега на себе и сопствено понашање;
- Омогућавање ученику да самостално донесе одлуку о томе коју врсту активности ће, у складу са правилником, обављати;
- Омогућавање самосталног сагледавања утицаја који је ученик извршио својим хуманитарним, односно друштвено-корисним радом;
- Пружање подршке током целокупног процеса.

Садржаји и начини за појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања

- Појачана сарадња ученика са ОС и педагогом школе у виду индивидуалног рада у циљу отклањања потенцијалних или/и постојећих проблема у понашању;
- Појачана сарадња ОС и педагога школе у циљу ублажавања и отклањања последица насиља, злостављања и занемаривања и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе;
- Појачана сарадња родитеља/старатеља/хранитеља са одељењским старешином, педагогом и Тимом за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- По потреби тимски рад целог Одељењског већа на отклањању или ублажавању узрока проблема;
- По потреби тимски рад целог Одељењског већа у циљу ублажавања и отклањања последица насиља, злостављања и занемаривања и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе;
- Укључивање Одељењске заједнице у сврху отклањања или ублажавања узрока проблема;
- Укључивање Одељењске заједнице у циљу ублажавања и отклањања последица насиља, злостављања и занемаривања и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе;
- Организовање активности (игре, радионице, предавања, часови одељењског старешине, часови предметне наставе, акције...) од стране наставника, одељењског старешине, педагога усмерене на стварање и неговање климе прихватања, толеранције, уважавања и емпатије;
- Организовање активности (игре, радионице, предавања, часови одељењског старешине, часови грађанског васпитања, акције...) од стране наставника, одељењског старешине, педагога усмерене на конструктивно коришћење слободног времена, права детета и смањење негативног утицаја медија на ученике.
- Организовање активности (игре, радионице, предавања, часови одељењског старешине, акције...) од стране одељењског старешине и педагога усмерене на конструктивно решавање конфликта, самоспознају, фрустрације, другарство, развијање групне кохезије, прихватање одговорности за сопствене поступке, контрола емоција...;
- Организовање активности (игре, радионице, предавања, часови одељењског старешине, акције...) од стране одељењског старешине и педагога усмерене на превенцију дискриминације, насиља, трговине људима;
- Активно учешће у ваннаставним активностима школе;
- Укључивање ученика у планирање и реализацију плана превенције;
- Укључивање ученика у планирање појачаног васпитног рада;
- Укључивање ученика у планирање плана заштите;
- Укључивање ученика у планирање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада;
- Активности у склопу друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, плана заштите и појачаног васпитног рада;
- Информисање ученика о правилима понашања и последицама кршења истих;
- Анкете
- Хуманитарне акције;
- Осмишљавање и реализација вршњачких радионица (од стране ученика који су упућени на пвр) на тему повреда забране, насиља, толеранције, конструктивног решавања конфликта... у сарадњи са водитељем пвр;
- Продужено релаксирање;

- Јачање и истицање позитивних облика понашања/снага ученика који су укључени у појачан васпитни рад;
- Прављење паноа, презентације, писање састава, држање предавања на тему повреде забране коју је ученик учинио;
- Укључивање спољашње заштитне мреже;

Поступци за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања

- Праћење ученика кроз рад и понашање у склопу наставних и ваннаставних активности;
- Праћење ученика путем разговора са родитељима/старатељима/хранитељима;
- Упознавање наставног кадра и родитеља/старатеља/хранитеља о раним знацима упозорења;
- Стварање климе међусобног поверења;
- Развијање друштвено одговорног понашања;
- Анкете;
- Разговори са ученицима (појединачни и у склопу одељењске заједнице);
- У случају потребе прављење процене личности или пак рад на појединим проблемима који укључује стручни кадар;
- Сарадња са домовима здравља, центрима за социјални рад, породицама, СУП-ом.

Индикатори за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима

Индикатори се у зависности од интензитета рангирају на индикаторе слабог, умереног и јаког интензитета (1- слаб индикатор, 2- умерен индикатор и 3- јак индикатор):

- 1 – слаби индикатори су општи, указују на постојање одређених потешкоћа, проблема у понашању ученика, а који не морају нужно да указују на трговину људима;
 2 – умерени индикатори у већој мери указују на трговину људима;
 3 – јаки индикатори у највећој мери указују на трговину људима.

I ПОНАШАЊЕ УЧЕНИКА		
Ученик/ца често касни у школу, изостаје из школе или прекида школовање		
1.	Ученик/ца изостаје из школе по више дана, у време сезонских послова на почетку и/или крају школске године.	2
2.	Ученик/ца изостаје из школе дуже време неоправдано и постоје најаве (назнаке) за напуштање школе.	2
Ученик/ца је неуспешан у школи или има нагли пад у успешности у односу на потенцијал са којим располаже		
3.	Уочава се нагли и неочекивани пад успеха ученика/це.	1
4.	Ученик/ца престаје да показује заинтересованост за завршетак разреда, свеједно му је које оцене има.	2
5.	Нови ученик/ца нема основна/елементарна знања неопходна за праћење наставе која одговара његовом календарском узрасту, претходном школовању/типу школе или способностима (нпр. не зна да чита и пише и сл.).	2
Ученик/ца је повучен, изгледа уплашено и када нема видљивог разлога		
6.	Ученик/ца изгледа анксиозно у контакту са вршњацима и наставницима.	1
7.	Ученик/ца има велике и/или нагле промене у понашању које се не могу објаснити развојним карактеристикама или кризном/стресном ситуацијом која је школи позната.	2
8.	Ученик/ца престаје да показује интересовање и повлачи се из свих заједничких активности са вршњацима у школи.	2
9.	Ученик/ца избегава физички контакт, тргне се или повлачи када неко покушава да му/јој приђе.	2
10	Ученик/ца има наглу промену у понашању у присуству одраслих (запослених у школи, родитеља), плаши се, постаје упадљиво миран/а и ћутљив/а.	3
Ученик/ца предузима активности које за циљ имају прикривање трагова физичких повреда		
11.	Ученик/ца не учествује у активностима у којима могу да се уоче/виде, модрице/повреде (нпр. настава физичког и здравственог васпитања, здравствени систематски прегледи и слично понашање).	3
12.	Ученик/ца користи друга средства за прикривање видљивих физичких повреда (одећа која покрива цело тело, тамнији пудер, појачана шминка, привремена/самолепљива тетоважа и сл.)	3
Ученик/ца има упадљиве осцилације у понашању и емоционалним реакцијама		
13.	Ученик/ца има бурне и/или неуобичајене реакције (напади љутње и агресивног понашања, импулсивно реагује) без видљивог разлога.	2

14.	Ученик/ца одбија помоћ и реагује интензивном љутњом и бесом када му/јој неко понуди помоћ.	2
15.	Ученик/ца има нападе панике, страха.	2
Понашање ученика/це је високо сексуализовано		
16.	Ученик/ца има профил на друштвеним мрежама изразито сексуалне природе, са специфично провокативним фотографијама (својим или туђим).	2
17.	Запослени имају информације да је ученик/ца често мења сексуалне партнере/ке (промискуитетно понашање ученика/це).	3
18.	Запослени имају информације да ученик/ца пружа сексуалне услуге.	3
Ризично понашање ученика/це и понашање које није у складу са узрастом		
19.	Школа има сазнања да је ученица имала један или више абортуса.	2
20.	Ученик/ца често бежи од куће или проводи неколико дана ван куће без објашњења.	3
21.	Ученик/ца не жели да живи са породицом и живи код особа које нису познате другим родитељима или ученицима.	3
22.	Запослени имају информације да је ученик/ца од стране родитеља/других особа ангажован/а за рад на улици (проси, брише прозоре на аутомобилима, продаје различите ствари на улици, свира, пева) или на други начин зарађује/стиче корист за родитеље/друге одрасле.	3
23.	Запослени имају информације да је ученик/ца млађи/а од 15 година запослен/а или радно ангажован/а или постоји намера запослења и радног ангажовања ученика/це.	3
24.	Запослени имају информације да је ученик/ца са 15 или више година нелегално запослен/а или радно ангажован/а на опасним пословима, односно експлоатисан/а кроз најгоре облике дечијег рада.	3
25.	Запослени имају информације да ученик/ца учествује у вршењу кривичних дела и прекршаја (крађа, поседовање наркотика и др.)	3
26.	Ученик/ца је покушао/ла самоубиство или има намеру да изврши самоубиство.	3
II КОМУНИКАЦИЈА УЧЕНИКА/ЦЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ ОДНОСА СА ДРУГИМА		
Ученик/ца тешко успоставља односе и нема блиске пријатеље међу вршњацима		
27.	Ученик/ца нагло, изненада и без видљивог разлога мења успостављен однос према вршњачкој групи.	1
28.	Ученик/ца нагло прекида постојеће односе на друштвеним мрежама (искључује се из одељењских и вршњачких група, затвара друштвене налоге).	2
29.	Ученик/ца не успоставља контакте и/или не комуницира са вршњацима/наставницима без присуства друге одрасле особе.	3
Ученик/ца је у друштву са непознатим или значајно старијим особама		
30.	Ученик/ца средњошколског узраста је са дечком/девојком који је значајно старији.	1
31.	Ученик/ца основношколског узраста је са дечком/девојком који је значајно старији.	2
32.	Ученик/ца живи у ванбрачној заједници.	3
33.	Ученик/ца је често у друштву непознатих старијих особа.	3
34.	У друштву ученика/це су често друге особе које се тако понашају да изгледа као да га/је прате.	3
Ученик/ца је често несигуран/а и збуњен/а у комуникацији		

35.	Ученик/ца се плаши да говори, прави дуге паузе у говору, делује збуњено и уплашено.	1
36.	Ученик/ца даје опречне, неконзистентне, нелогичне информације и непотпуне изјаве.	1
37.	Ученик/ца мења исказе на поновљена питања везана за одређене догађаје.	2
38.	Ученик/ца не жели да сарађује, разговара са наставницима, запосленима у школи, школским полицајцем, нити да пружи било какве одговоре и/или даје врло штуре одговоре у вези са дешавањима ван школе (са ким проводи слободно време, о заједници у којој живи и др.).	2
Ученик/ца користи изразе и говори о темама које нису карактеристичне за узраст		
39.	Ученик/ца говори о честим путовањима на различите дестинације и проводу, што није у складу са узрастом ученика/це.	3
40.	Ученик/ца говори о веридби, односно женидби/удаји и да одлази из места у којем живи.	3
41.	Ученик/ца говори о томе да ће ускоро живети у луксузу и/или отићи из места у којем живи, ослањајући се на пријатеље/познанства.	3
III ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД УЧЕНИКА/ЦЕ И НАЧИН ОБЛАЧЕЊА		
Ученик/ца у погледу облачења и изгледа одудара од својих вршњака		
42.	Ученик/ца се не облачи у складу са временским приликама, поготово зими (нема јакну, топле ципеле).	1
43.	Гардероба ученика/це је прљава и неуредна, генерално одаје утисак хигијенске запуштености.	1
44.	Ученица се облачи изражено еротизовано (јака шминка, изражен деколте, веома кратке сукње и мајице, уске панталоне и др.) што није очекивано за ученика/це.	2
45.	Ученик/ца стално носи гардеробу која покрива цело тело супротно временским приликама (не узимајући у обзир одевање/облаћење које је у складу са религијском припадношћу ученика/це).	2
Долази до нагле промене у облачењу и изгледу ученика/це		
46.	Ученик/ца одједном почиње да носи скупу гардеробу, скупocene предмете за личну употребу (телефон, сат, накит) или доноси доста новца.	3
47.	Ученик/ца одједном престаје да води рачуна о физичком изгледу, постаје неуредан, алкав.	3
48.	Ученик/ца доноси у школу гардаробу/шминку/обућу непримерену узрасту и школском амбијенту/контексту у сврху пресвлачења после завршене наставе.	3
IV ЗДРАВЉЕ УЧЕНИКА/ЦЕ		
Ученик/ца је лошег здравственог статуса уз присутност неуобичајених здравствених тегоба		
49.	Ученик/ца је лошег општег здравственог стања, неухрањен/а.	1
50.	Ученик/ца се често и/или у континуитету жали на болове у стомаку, главобоље или друге тегобе које не могу да се доведу у везу са хроничним тегобама/болестима ученика/це.	2
51.	Ученик/ца дужи временски период, у континуитету (најмање 30 дана) изгледа изразито исцрпљено, ненаспавно и малаксало.	3
Ученик/ца има неспецифичне повреде или знакове, које могу бити карактеристичне за физичко насиље		
52.	На ученику/ци су видљиви трагови самоповређивања и/или повређивања (трагови/ожилци опекотина, посекотина, вишеструке модрице и друге сличне повреде).	3
53.	Ученик/ца има преломе костију, поломљене зубе, почупану косу и друге сличне повреде.	3

54.	Ученик/ца даје нелогична објашњења настанка повреде/не пружа детаљније информације о начину повређивања.	3
Ученик/ца показује знаке поседовања и употребе психоактивних контролисаних супстанци		
55.	Ученик/ца показује знаке употребе алкохола и дроге (цакле се/црвене очи, тресе се, ученик/ца се понаша неприродно срећно и када за то нема видљивог разлога и сл.).	2
56.	Ученик/ца поседује психоактивне контролисане супстанце које није прибавио уз поседовање лекарског рецепта.	2
57.	Ученик/ца користи психоактивне контролисане супстанце које добија или набавља од других.	3
V ПОРОДИЦА УЧЕНИКА/ЦЕ И УСЛОВИ ЖИВОТА		
Родитељи нису заинтересовани за образовање, понашање и здравље ученика/це		
58.	Родитељи не показују интересовање за образовање, понашање и здравље ученика/це.	2
59.	Родитељи често мењају окружење и школу коју ученик/ца похађа.	2
60.	Родитељи се не одазивају на позив школе и не сарађују, наставникци/одељењски старешина не може да успостави сараднички однос.	2
61.	Родитељи показују немарност у случају кашњења/изостајања ученика/це са наставе (родитељ често не зна да ученик/ца изостаје са наставе, ако зна о томе не обавештава школу и не предузима ништа поводом тога).	2
62.	Ученика/цу стално доводе и из школе одводе особе које нису родитељи ученика/це или нису познате наставницима и/или одбијају да се представе.	3
Понашање родитеља у школи је непримерено		
63.	Родитељи се непримерено понашају током боравка у школи (насилни су према ученицима, запосленима, другим родитељима; долазе у школу под утицајем психоактивних контролисаних супстанци, у алкохолисаном стању и др).	1
64.	Родитељ или друга особа контролише слободу кретања и социјалне контакте ученика/це (стално присуство друге особе, ученика/це стално довозе и одвозе из школе).	3
Особа која се представља одговорном за ученика/цу својим изгледом и понашањем не улива поверење код запослених у школи		
65.	Изглед или понашање особе која брине о ученику/ци је неуобичајено или не улива поверење запосленима у школи.	1
66.	Особа која се представља одговорном за ученика/цу нема доказ да је родитељ или законски заступник.	3
67.	Школа има сазнање да су родитељи укључени у противзаконите/криминалне активности (злоупотреба/продаја психоактивних контролисаних супстанци, проституција и др.)	3
У породици ученика/це су присутни конфликти, сумња се на насиље у породици		
68.	Свађе и сукоби су чести у породици.	1
69.	Родитељи су насилни према ученику/ци.	2
70.	Иако ученик/ца жели контакт са ужом породицом, особа код које ученик/ца живи му то онемогућава и не дозвољава.	3
71.	Запослени имају информације да родитељи приморавају ученика на рад, да пружа непримерене/незаконите услуге или да учествује у противзаконитим/криминалним активностима.	3

Процедура у интервенцији

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља **међу ученицима**, од стране **одраслог у Школи** или од стране **одраслог ван Школе**.

На насиље је потребно реаговати одмах у циљу што боље заштите детета. Неопходно је да се насиље заустави, да се обезбеди сигурност за сву децу а потом да се даљим консултацијама на нивоу установе и са другим надлежним службама проблем даље решава.

Кораци у интервенцији насиља:

1. ***Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања*** је први корак у заштити ученика од насиља. Сазнање о насиљу може бити директно (када неко саопшти податак у вези са тим) или индиректно (када се на основу појединих знакова сумња да постоји могућност да се насиље дешава). Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању и врши преглед видео записа тамо где је то могуће. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик. Прикупљање информација о насиљу, злостављању и занемаривању обавља, по правилу, одељењски старешна, стручни сарадник, односно друго задужено лице у установи наставник, васпитач или члан тима за заштиту, од свих учесника, непосредно по сазнању или сумњи о догађају. Начин прикупљања информација одређује се у складу са специфичностима ситуације и проценом установе (непосредан разговор/усменим путем, писаним путем, анонимна анкета и сл). Прикупљене информације немају значај изјаве која се даје у току васпитно-дисциплинског поступка. Изјава од малолетних ученика која се узима у току васпитно-дисциплинског поступка, узима се у присуству родитеља, а у складу са одредбама закона који уређује основе система образовања и васпитања, а којима је прописан васпитно-дисциплински поступак у установи.
2. ***Прекидање, односно заустављање насиља и смиривање учесника***, је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ. Обезбеђивање сигурности за ученика, уз разговор са учесницима и посматрачима.
3. ***Обавештавање родитеља/старатеља/хранитеља*** и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обавештавање полиције, Центра за социјални рад). Уколико обавештавање

родитеља/старатеља/хранитеља није у најбољем интересу ученика, установа одмах обавештава Центар за социјални рад.

4. **Консултације унутар установе** – Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног, уједињеног и ефикасног поступања. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, васпитач, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: министарство надлежно за послове образовања и васпитања – надлежну школску управу, центар за социјални рад, полицију, правосудне органе, здравствену службу, а по потреби одељење надлежно за послове ученичког и студентског стандарда.

5. **Договорене активности и мере заштите** – План заштите од насиља за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за ученике који су претрпели насиље или били сведоци насиља и злостављања.

План појачаног васпитног рада за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа насиља за ученике који су извршили насиље, подстрекивали на насиље или пасивно подржавали насилну ситуацију.

План заштите од насиља и план појачаног васпитног рада може да се сачине и за цело одељење, односно васпитну групу.

Активности у оквиру плана заштите од насиља ученика, као и плана појачаног васпитног рада, треба да буду конкретне и специфичне и да се кроз активности препознаје какву промену желимо да постигнемо кроз њихову реализацију.

План заштите од насиља, односно план појачаног васпитног рада зависе од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика детета/ученика, потреба за подршком и уз учешће детета/ученика и родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.

План заштите од насиља, као и план појачаног васпитног рада за ученика сачињава тим за заштиту заједно са одељенским старешином, односно, психологом, педагогом, секретаром, директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. За ученика који се образује у складу са чланом 76. став 6. тач. 1) и 2) Закона о основама система образовања и васпитања у израду плана заштите се укључује Тим за инклузивно образовање. У припрему плана заштите од

насиља, односно/плана појачаног васпитног рада и реализације, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељенске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и децу, односно ученике – учеснике у насиљу и злостављању.

Установа је у обавези да у изради плана заштите од насиља ученика, као и плана појчаног васпитног рада укључи родитеља и да прецизира активности које родитељ предузима у васпитном раду са учеником, као и активности које спроводи установа у пружању подршке оснаживању родитељских компетенција. Уколико родитељ одбија да учествује у планирању и реализацији активности из плана заштите од насиља ученика, односно плана појачаног васпитног рада установа обавештава надлежни центар за социјални рад, а установа наставља да реализује предвиђене активности.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата од момента сазнања, путем дигиталне националне платформе „Чувам те” са првим информацијама о догађају и предузетим активностима, а у року од 48 сати од момента сазнања са допуном информацијама и закључцима са састанка тима за заштиту. Путем Националне платформе, установе обавештавају друге надлежне институције из спољашње мреже заштите (систем социјалне и здравствене заштите, полиција и јавно тужилаштво), у складу са прописаним процедурама.

Поред наведеног, установе су у обавези да поступају по добијању пријава насиља које су им упућене путем националне платформе, а у складу са прописаним процедурама поступања у ситуацијама сумње или сазнања о ситуацијама насиља.

6. ***Праћење ефеката предузетих мера*** – у циљу провере успешности предузетих заштитних мера, одељенски старешина/наставник/Тим планира праћење и вредновање поступака и процедура који су примењени у односу на све учеснике насиља.

У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других институција.

Заштитне мреже

Спољашња заштитна мрежа

Сарадња са другим институцијама и локалном заједницом подразумева размену информација, изградњу поверења, утврђивање заједничких потреба и циљева, али и планирање заједничких активности.

Спољашњу заштитну мрежу чине:

- Школска управа Сомбор – просветни саветник
- Центар за социјални рад
- МУП Бачка Топола
- Дом здравља у Бачкој Тополи
- Локална самоуправа

Унутрашња заштитна мрежа

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви заполени као и ученици Школе.

Запослени/ученици	Улоге и одговорности
Одељењски старешина	• Уочава случајеве насилног понашања (долази до сазнања да се насиље дешава) и реагује одмах, покреће процес заштите детета - зауставља насиље и смирује учеснике; • Обавештава родитеље/старатеље/хранитеље (у зависности од ситуације и од нивоа насиља одмах или након консултација) и предузима хитне акције по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и Центра за социјални рад), обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељи/старатељи/хранитељи нису доступни или њихово обавештавање није у најбољем интересу ученика, установа одмах обавештава Центар за социјални рад. • Разговара са учесницима насиља (учеником који врши/трпи насиље и сведоцима); • Информише педагога школе (ако се ради о другом и трећем нивоу насиља) и Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (ако се ради о другом и трећем нивоу насиља) и

	директора школе (ако се ради о другом и трећем нивоу насиља) и сарађује са њима; • Води евиденцију, ако се ради о другом и трећем нивоу насиља прослеђује педагогу, а ако се ради о првом нивоу насиља евиденцију до краја води старешина; • Израђује и спроводи план заштите за ученика који трпи/врши насиље и посматраче насиља, увек на другом и трећем нивоу насиља, у сарадњи са учеником и родитељима/старатељима/хранитељима ученика, као и уз обавезну сарадњу са педагогом, директором, Тимом за заштиту и по потреби надлежним органима. У припреми плана заштите уколико је могуће установа треба да укључи и одељењску заједницу и Ученички парламент. • Израђује и спроводи план појачаног васпитног рада у сарадњи са учеником и родитељима/старатељима/хранитељима за први ниво насиља, по потреби и педагогом, док за други и трећи ниво насиља пвр планира и спроводи педагог у сарадњи са одељењским старешином, учеником, родитељима/старатељима/хранитељима, директором, Тимом за заштиту и надлежним органима по потреби; • Израђује, спроводи и прати остваривање плана друштвено-корисног, односно хуманитарног рада за ученике за које је изречена васпитна мера (ООС, УОС у сарадњи са учеником и родитељима/старатељима/хранитељима ученика, УОВ у сарадњи са родитељима/старатељима/хранитељима, учеником и педагогом). Уколико је покренут дисциплински поступак пружа подршку директору у осмишљавању плана активности и учествује у реализацији и праћењу истих; • По потреби, комуницира са релевантним установама; • Пружа помоћ и подршку ученицима и родитељима/старатељима/хранитељима; • Појачана сарадња са родитељима/старатељима/хранитељима; • Појачана сарадња са педагогом, Тимом за заштиту и Одељењским већем; • Ублажава и ради на отклањању узрока/последика насиља, злостављања и
--	--

	занемаривања и реинтеграцији ученика у заједницу вршњака и живот установе; • Држи радионице, предавања у одељењској заједници; • Индивидуални и групни разговори са актерима насиља; • Евидентира случај и води документацију на свим нивоима насиља; • Прати ефекте предузетих мера; • Извештава Тим за заштиту два пута годишње о насиљу на првом нивоу, прати и процењује делотворност предузетих мера и активности;
Дежурни наставник	• Дежура у складу са распоредом дежурстава; • Уочава случајеве насилног понашања (долази до сазнања да се насиље дешава) и реагује одмах, покреће процес заштите детета - зауставља насиље и смирује учеснике; • Пријављује случај (први ниво насиља – одељењском старешини, други и трећи ниво насиља одељењском старешини и педагогу школе); • Евидентира случај у књигу дежурстава; • Води евиденцију, предаје одељењском старешини када се ради о првом нивоу насиља, док педагогу када се ради о другом и трећем нивоу насиља; • Појачана сарадња са одељењским старешином, педагогом школе и са Тимом за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања- по потреби;
Предметни наставник	• Уочава случајеве насилног понашања (долази до сазнања да се насиље дешава) и реагује одмах, покреће процес заштите детета - зауставља насиље и смирује учеснике; • Пријављује случај (први ниво насиља – одељењском старешини, други и трећи ниво насиља одељењском старешини и педагогу школе); • Евидентира случај у књигу дежурстава; • Води евиденцију, предаје одељењском старешини када се ради о првом нивоу насиља, док педагогу када се ради о другом и трећем нивоу насиља; • Појачана сарадња са одељењским старешином, педагогом школе и са Тимом за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања- по потреби;

Педагог

- Уочава случајеве насилног понашања (долази до сазнања да се насиље дешава) и реагује одмах, покреће процес заштите детета - зауставља насиље и смирује учеснике;
- Обавештава родитеље/старатеље/хранитеље у сарадњи са одељењским старешином (у зависности од ситуације и од нивоа насиља одмах или након консултација) и предузима хитне акције по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад), обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељи/старатељи/хранитељи нису доступни или њихово обавештавање није у најбољем интересу ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.
- Разговара са учесницима насиља (учеником који врши/трпи насиље и сведоцима), прикупља информације (на другом и трећем нивоу насиља);
- Обавља консултације на нивоу установе са одељењским старешином, Тимом за заштиту, директором, дежурним наставником, Ученичким парламентом (уколико је то у најбољем интересу детета);
- Води евиденцију, ако се ради о другом и трећем нивоу насиља;
- Учествоје у изради и реализацији плана заштите за ученика који трпи/врши насиље и посматраче насиља, увек на другом и трећем нивоу насиља, у сарадњи са учеником, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, одељењским старешином, директором, Тимом за заштиту, и по потреби надлежним органима;
- Израђује и спроводи план појачаног васпитног рада за други и трећи ниво насиља у сарадњи са учеником, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, одељењским старешином, директором, Тимом за заштиту, а по потреби и са другим надлежним органима;
- Учествоје у изради, спровођењу и праћењу плана друштвено-корисног, односно хуманитарног рада за ученике за које је изречена васпитна мера УОВ у сарадњи са родитељима/старатељима/хранитељима,

	учеником и одељењским старешином. Уколико је покренут дисциплински поступак пружа подршку директору у осмишљавању плана активности и одељењском старешини у спровођењу и праћењу активности; • По потреби, комуницира са релевантним установама; • Пружа помоћ и подршку ученицима, родитељима и наставницима; • Појачана сарадња са родитељима/старатељима/хранитељима ученика; • Појачана сарадња са одељењским старешином, Тимом и Одељењским већем; • Ублажава и ради на отклањању узрока/последича насиља, злостављања и занемаривања и реинтеграцији ученика у заједницу вршњака и живот установе; • Индивидуални и групни разговори са актерима насиља; • Евидентира случај и води документацију на другом и трећем нивоу насиља; • Прати ефекте предузетих мера; • Извештава директора два пута годишње о другом и трећем нивоу насиља, прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; • Даје мишљење директору школе, како би исти могао да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка уколико је дошло до повреде члана 84, 110, 111 и 112 Закона о основама система образовања и васпитања;
Тим за заштиту	• Долази до сазнања да се насиље десило; • Разјашњава околности; • Процењује ниво насиља; • Даје мишљење о васпитним/васпитно - дисциплинским мерама; • Учествоје у планирању појачаног васпитног рада/индивидуалног плана заштите на другом и трећем нивоу насиља; • Прати ефекте предузетих мера; • Појачана сарадња са одељењским старешином, педагогом и родитељима/старатељима/хранитељима; • Извештава директора два пута годишње о другом и трећем нивоу насиља, прати и процењује делотворност предузетих

	мера и активности;
Директор	- Уочава случајеве насилног понашања (долази до сазнања да се насиље дешава) и реагује одмах, покреће процес заштите детета - зауставља насиље и смирује учеснике; - Обавештава родитеље/старатеље/хранитеље у сарадњи са одељењским старешином (у зависности од ситуације и нивоа насиља одмах или након консултација) и предузима хитне акције по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељи/старатељи/хранитељи нису доступни или њихово обавештавање није у најбољем интересу ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад. - Разговара са родитељима/старатељима/хранитељима ученика и ученицима, по потреби; - Консултације са одељењским старешином, педагогом школе и Тимом за заштиту; - За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима/старатељима/хранитељима, осим ако Тим за заштиту, надлежни јавни тужилац, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика. - Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања. - Покреће и води васпитно-дисциплински поступак уколико је дошло до теже повреде ученичких обавеза или повреде забрана; - Учествује у изради плана активности за појачан васпитни рад на другом и трећем нивоу насиља у сарадњи са учеником, родитељима/старатељима/хранитељима

	ученика, одељењским старешином, Тимом за заштиту, педагогом и надлежним службама по потреби; • Учествоје у изради плана заштите на другом и трећем нивоу насиља у сарадњи са учеником, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, одељењским старешином, Тимом за заштиту, педагогом и надлежним службама (по потреби); • Планира друштвено-користан, односно хуманитаран рад у сарадњи са учеником, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, одељењским старешином и педагогом уколико је покренут дисциплински поступак; • Подноси захтев за покретање прекршајног поступка услед повреде члана 84, 110, 111 и 112 Закона о основама система образовања и васпитања; • Када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према ученику мере за заштиту и подршку (план заштите) на основу Правилника о протоколу; • Када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом, директор је дужан да одмах обавести јавног тужиоца и полицију. • Уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће одрасло лице (укључујући пунолетног ученика) према ученику, директор је обавезан да истовремено обавести родитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни центар за социјални рад и поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву, односно захтев за покретање прекршајног поступка надлежном прекршајном суду. • Када се насиље и злостављање дешава у установи између одраслих лица (запослени - запослени; запослени - родитељ; запослени, родитељ - треће лице), директор предузима мере, у складу са законом; • Обраћа се служби надлежној за идентификацију и подршку жртава трговине људима, односно Центру за заштиту жртава
--	---

	трговине, надлежном центру за социјални рад и полицији уколико постоји сумња или сазнање да је ученик укључен у било који облик трговине људима; • Извештава орган управљања два пута годишње на основу извештаја Тима за заштиту; • Директор одлучује о дозволи приступа документацији и подацима у поступку заштите ученика, осим ако је на основу закона, а на захтев суда, односно другог надлежног органа обавезан да их достави.
Помоћно – техничко особље	• Извршава обавезу дежурства; • Уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах, покреће процес заштите детета-зауставља насиље и смирује учеснике; • Пријављује случајеве насиља дежурном наставнику или/и одељењском старешини када је први ниво насиља, одељењском старешини и педагогу када је други или трећи ниво насиља;
Ученици	• траже помоћ одраслих • уочавају случајеве насиља • пријављују одељењском старешини • обавештавају чланове Тима • учествују у мерама заштите.

***Облици и садржаји рада са свим ученицима, односно
онима који трпе, чине или су сведоци насиља,
злостављања и занемаривања***

- Појачана сарадња ученика са ОС или/и педагогом школе у виду индивидуалног рада у циљу отклањања потенцијалних или/и постојећих проблема у понашању или/и личних проблема;
- Појачани рад одељењске заједнице на отклањању или ублажавању узрока проблема, као и последица насиља, злостављања и занемаривања;
- Ублажавање и отклањање последица насиља, злостављања и занемаривања и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе;
- Едукативни филмови;
- Активно учешће у ваннаставним активностима школе;
- Активно учешће ученика у планирању појачаног васпитног рада, индивидуалног плана заштите и друштвено-корисног рада, односно хуманитарног рада;
- Радионице, предавања, играње улога, дискусије на тему насиља, превенције насиља, последица насиља, повреда забране, емпатије, толеранције, конструктивног решавања конфликта, преузимање одговорности за сопствене поступке, препознавање сопствених и туђих емоција, другарство, контрола емоција... у реализацији вршњака, педагога, одељењског старешине, Ученичког парламента;
- Радионице, предавања, активности, играње улога, састави, панои на тему насиља, превенције насиља, последица насиља, повреда забране, емпатије, толеранције, конструктивног решавања конфликта, преузимање одговорности за сопствене поступке, контрола емоција... у реализацији ученика који врше, трпе или су сведоци насиља и злостављања, у сарадњи са одељењским старешином и/или педагогом школе;
- Појачана сарадња одељењског старешине, педагога, Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања са родитељима/старатељима/хранитељима ученика;
- Праћење ефеката предузетих мера;
- Праћење понашања ученика који врше насиље или су жртве насиља или су сведоци насиља;
- Јачање и истицање позитивних облика понашања/снага ученика;
- Друштвено-користан, односно хуманитаран рад;
- Разговор са свим актерима у одређеној ситуацији која се прати и пружање подршке и сигурности;
- Помоћ у реализацији свакодневног рада школе код ученика који су упућени на неки вид друштвено-корисног рада, а у складу са преступом како би се упознао са функционисањем школе и стекао одговорност за своје понашање, али и према установи коју похађа.

***Начини, облици и садржаји сарадње са породицом,
јединицом локалне самоуправе, полицијом, центром за
социјални рад, здравственом службом, правосудним
органима***

- На родитељским састанцима, приликом индивидуалних разговора, информисати родитеље/старатеље/хранитеље о облицима и нивоима насиља, злостављања и занемаривања и начинима за препознавање истих;
- Саветодавни рад одељењског старешине и педагога са родитељима/старатељима/хранитељима ученика са проблемима у понашању, развоју, породичним проблемима, социјалним проблемима, емоционалним проблемима...
- Појачана сарадња са родитељима/старатељима/хранитељима у планирању и реализовању појачаног васпитног рада, друштвено-корисног, односно хуманитарног рада и плана заштите;
- Подршка јачању родитељских васпитних компетенција, нарочито информисањем о психолошким карактеристикама њихове деце у оквиру индивидуалних консултација са одељењским старешином и/или педагогом;
- Упознавање родитеља/старатеља/хранитеља са важећим законима, конвенцијама, протоколима о заштити деце и другим документима од значаја за правилан развој деце и рад установе;
- Анкетирање родитеља у склопу самовредновања, испитивање ставова родитеља у сврху побољшања рада школе и повећања безбедности;
- Информисање родитеља о превентивним активностима Тима за заштиту;
- Информисање родитеља о предузетим мерама у случају насиља;
- Сарадња са Саветом родитеља и организованим групама родитеља;
- Сарадња са правосудним органима, Центром за социјални рад и здравственом службом по потреби;
- Учествовање надлежних органа у планирању појачаног васпитног рада и плана заштите, по потреби;
- Обавештавање родитеља/старатеља/хранитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни Центар за социјални рад и подношење кривичне пријаве надлежном јавном тужилаштву, односно захтев за покретање прекршајног поступка, уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће одрасло лице (укључујући пунолетног ученика) према ученику.
- Подношење захтева за покретање прекршајног поступка услед повреде члана 84, 110, 111 и 112 Закона о основама система образовања и васпитања;
- Обавештавање јавног тужиоца и полиције када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом;
- Подношење пријаве за трећи ниво насиља надлежним органима, организацијама и службама и обавештавање Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима/старатељима/хранитељима, осим ако Тим за заштиту, надлежни јавни тужилац, полиција или центар за социјални рад

процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Програм поступања установе у кризним ситуацијама

Кризни догађај је, у већини случајева, непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају.

Кризни догађај карактерише:

1. број жртава (повређених или настрадалих);
2. материјална штета;
3. психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини;
4. солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

1. Природна смрт детета/ученика;
2. Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
3. Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
4. Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
5. Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
6. Нестанак детета/ученика;
7. Масовно тровање у простору установе;
8. Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
9. Талачка криза;
10. Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
11. Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
12. Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
13. Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
14. Други кризни догађаји, у смислу овог правилника.

У случају проглашења ванредне ситуације, односно ванредног стања, установа поступа у складу са прописима који то уређују.

Тим за кризне догађаје:

У циљу ефикасног поступања установе у кризним догађајима, у Школи се формира Тим за кризне догађаје у оквиру Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део, у следећем саставу:

1. Емеше Ленђел, директорка школе – руководилац и координатор Тима, информисање јавности и сарадња са спољашњом заштитном мрежом;
2. Сања Поповић, стручни сарадник – педагог и пружалац подршке и помоћи;
3. Трифко Миљановић, секретар школе – праћење правне регулативе и информисање;
4. Весна Жигић, стручни сарадник – пружалац подршке и помоћи;

5. Дуња Пешут, професорка српског језика и књижевности, координатор Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, администратор друштвених мрежа школе – пружалац подршке и помоћи;
6. Арнолд Цеснак – професор историје, члан ватрогасног друштва Бајша – пружалац подршке и помоћи;
7. Мирослав Дамњановић, шеф радионице, задужен за заштиту на раду – пружалац подршке и помоћи;
8. Радован Гардашевић, професор физичког васпитања, представник Савета родитеља – пружалац подршке и помоћи; пружалац прве помоћи;
9. Наталија Вукајловић Пеце, професорка биологије – пружалац подршке и помоћи; пружалац прве помоћи;
10. Атила Мартонка, домар, мајстор – пружалац помоћи;
11. Ержебет Мајор, чистачица – пружалац помоћи.

Чланови Тима за кризне догађаје биће задужени за координацију активности, пружање подршке и информисање што је детаљно дефинисано у плану рада Тима, као и решењем које су запослени добили.

Задаци Тима за кризне догађаје:

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира Тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

1. прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;
2. успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
3. сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције, уколико за тим постоји потреба;
4. благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
5. психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;
6. израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;
7. организација евентуалних комеморативних активности;
8. праћење реализације планова и евалуација;
9. вођење документације и извештавање и
10. други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Активности Тима за кризне догађаје биће осмишљаване и реализоване у складу са потребама, а основни **циљ** је умањивање последица кризног догађаја, спречавање ширења непроверених и узнемирујућих информација, олакшавање враћања у равнотежу погођенима кризом, превазилажење постојећих и превенција потенцијалних кризних ситуација.

Процена снага, капацитета и специфичности установе одговору на кризне догађаје

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Школа је смештена у Општини Бачка Топола која има ниску стопу криминала, суицида, саобраћајних незгода и природних непогода; - Школа је мешовита, у њој бораве и похађају је запослени и ученици различите националне и верске припадности, што доприноси заједничком суживоту у разумевању и поштовању и исказује се посебно кроз заједничке активности (наставне и ваннаставне) - Позитиван етос и сарадничка атмосфера међу свим актерима школског живота; - Школа остварује добру сарадњу са локалном заједницом на сваком нивоу (здравство, МУП, социјална заштита, култура, ватрогасци, друге средње и основне школе); - Наставно особље и стручна служба се стручно усавршавају када за то постоје средства; - Постојање правилника и планова којима се регулише безбедност ученика и запослених; - Обновљен и појачан видео-надзор, план евакуације, редовна провера контроле ПП апарата, паник расвете; - Школа поседује више излаза за евакуацију ученика, учионице су означене бројем, као и канцеларије запослених; - Постојање Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама у Школи израђеног од стране Института за безбедност и превентивни инжињеринг; - Развијен систем дежурстава наставника; - Развијен систем ефикасног информисања запослених, ученика и родитеља путем школског сајта, Фејсбук и Инстаграм странице школе	- Недостатак средстава за континуирано стручно усавршавање запослених које би омогућило да се оно реализује у свакој потребној области; - Недостатак средстава за планирање већих превентивних активност; - Непостојање релевантних података и акционих истраживања на тему безбедносне културе, информисаности и реаговања у кризним ситуацијама ученика, запослених и родитеља; - Школа нема школског психолога; - Потреба за константним обучавањем ученика за реаговање у кризним ситуацијама; - обнова комплетне електричне мреже која је застарела и за шта постоји пројекат, а потребне су финансије; - осветљење у парку поред кога се налази школа.

и група које праве одељењске старешине са својим ученицима и њиховим родитељима; - Добра сарадња са медијима који се баве локалним информисањем. - Клима толеранције у школи – неговање и поштовање различитости, уважавање индивидуалних карактеристика сваког ученика – развијен је систем пружања подршке ученицима; - Хуманитарне активности школе.	
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
- Едукација и обучавање ученика и родитеља колико то дозвољавају средства и друге потребе установе; - Стручно усавршавање свих запослених; - Реализација превентивних активности и показних вежби; - Јасна подела улога, обавеза и одговорности у установи приликом одговора на кризе догађаје; - Израда постера и плаката на тему поступања у кризним ситуацијама.	- Гласине и дезинформације које се шире усмено и путем друштвених мрежа у кризним ситуацијама; - Евентуална недовољна координисаност свих активности и актера унутар установе и спољашње мреже; - Стварање панике.

Листа установа, организација и удружења грађана са којима установа остварује сарадњу, а које могу бити од помоћи у превенцији и у тренутку кризних ситуација.

1. Министарство просвете Републике Србије
2. Школска управа Сомбор (мобилни тим)
3. Локална самоуправа општине Бачка Топола
4. Полицијска станица Бачка Топола
5. Ватрогасна јединица Бачка Топола
6. Дом здравља Бачка Топола
7. Центар за социјални рад општине Бачка Топола
8. Црвени крст

Безбедна места унутар и изван установе у ситуацијама кризних догађаја

План евакуације налази се истакнут на видном месту у Школи као и у школским радионицама. Све просторије у школи су јасно означене натписима који се налазе на улазним вратима за сваку просторију са спољашње стране. Поред ознаке просторије, назначено је и која особа је у њој распоређена на рад (директор, наставници, стручни сарадник, секретар школе, административни радници, помоћно особље) што олакшава потрагу за појединцима у ситуацијама евентуалног кризног догађаја. Бројеви учионица су такође јасно назначени. Јасно је назначена и намена радионица, као и просторија унутар њих. Радиће се

на томе да се све просторије означе и са унутрашње стране. Машине које школа поседује, а које се користе у пракси ученика редовно се на годишњем нивоу контролишу како би биле безбедне за употребу. Свака измена намене поједине просторије и особа које у њима бораве редовно се ажурира.

У нашој школи учионице се закључавају, а наставници носе кључеве са собом приликом одласка на час, те се кључеви налазе са унутрашње стране учионице и обезбеђена је могућност закључавања просторија у случају кризне ситуације, тј. када су ученици у просторији.

У школи постоји место чувања дупликата кључева о коме су сви запослени информисани. У нашој школи то су кухиња и радионица.

У установи је одређен тачан број излаза за евакуацију. Њих је укупно пет.

С обзиром да наши ученици током школског дана мењају учионице у којима се налазе, утврђено је тачно које учионице излазе на који безбедан излаз ван установе. Учионице 3, 4, 5, 10 и 11 излазе на ђачки излаз, односно на двориште. Учионице 6, 7, 8 и 9, као и канцеларије, кухиња и зборница излазе на главни излаз. Учионице 13 и 14, као и целокупна радионица излазе на излаз код радионице, а салон излази на излаз салона.

У установи безбедно место, односно скровиште је радионица с обзиром на величину простора, постојање купатила и воде, те грађевинске конструкције која може издржати потресе. У случају напада, безбедно место може бити и закључана учионица, као и зборница, уколико се кризни догађај догоди у радионици. Учионица број 6 сигурно је место код епидемије.

Безбедна места и места поновног окупљања уколико би услед кризног догађаја дошло до напуштања установе су парк и спортски терен поред радионице. Терен поред радионице одговара ситуацијама у којима је потребно заштити се од упада јер може да се закључа, а поседује и воду. Парк је место на које се одлази када дође до пожара или природних катастрофа.

Са овим местима биће упознати сви запослени, ученици и њихови родитељи.

План алармирања у ситуацији кризног догађаја

У току ове школске године радиће се на побољшању плана алармирања, као и на допуни одређених система који могу служити за алармирање. Школа поседује електрично и школско звоно у виду прапораца. Такође, поседује и ручну сирену. За алармирање поседујемо системе и када има и када нема струје. Радиће се на програмирању школског звона, као и на набављању сирене која ради притиском на једно дугме. Са тим сигнаlima ће се у току године кроз вежбу упознати и ученици и сви запослени, као и родитељи. Током ове школске године до успостављања ових система користиће се ручна сирена.

Токови комуникације са запосленима, ученицима и родитељима код кризне ситуације биће групе начињене на друштвеним мрежама, односно мрежама комуникације. У случају одсуства интернета, то ће бити путем СМС-а.

Програм информисања у ситуацији кризног догађаја

Директор школе одредио је чланове Тима који ће у ситуацији кризног догађаја прикупљати, проверавати веродостојност и селектовати информације у вези са кризним догађајем. Припремају се саопштења за јавност и дистрибуишу информације медијима, родитељима, ученицима, запосленима и широј средини.

У наведене послове укључени су уредници Фејсбук и Инстаграм странице школе, а по потреби ће се укључити и администратор школског сајта. За комуникацију са ученицима и родитељима користиће се одељењске групе које су начиниле разредне старешине и путем којих ефикасно комуницирају. Сваки одељењски старешина задужен је за комуницирање са својим ученицима и њиховим родитељима/старатељима, а у ситуацији кризног догађаја прослеђује само и искључиво информације које добије од Тима за кризне догађаје и запосленог којег је именовао директор школе. За припрему саопштења за ученике, родитеље и медије користиће се модели из приручника „Поступање установа образовања и васпитања у кризним догађајима: приручник за запослене у установама образовања и васпитања” Министарства просвете Републике Србије.

Весна Жигић, стручни сарадник и Атила Мартонка, домар, су одговорне особе које обавештавају све у ланцу информисања, по редоследу унутар установе. Њих о кризном догађају могу обавестити дежурни наставници, радници на одржавању хигијене, координатор практичне наставе, а онда оне обавештавају директора Школе који даље обавештава све запослене путем предвиђене групе. Даље обавештавање у самој школи преузимају наставници који су са ученицима на часу – према ученицима, а родитеље обавештавају одељењске старешине.

Програм стручног усавршавања запослених у области поступања у кризним ситуацијама

У циљу јачања компетенција установе за пружање психосоцијалне подршке, реализацију плана евакуације, генерално јачања ефикасности реаговања установе у различитим кризним ситуацијама, у школи се предвиђа стручно усавршавање запослених из следећих области:

Обука у пружању прве помоћи у сарадњи са службом опште медицине ДЗ Бачка Топола и Црвеним крстом и периодично практичне вежбе из пружања прве помоћи;

Обука из противпожарне заштите и реаговања у ситуацијама пожара у сарадњи са Ватрогасном јединицом Бачка Топола, периодично практичне вежбе;

Обука у реализацији плана евакуације за запослене;

Обуке у пружању психосоцијалне помоћи ученицима у сарадњи са психологом и психијатром ДЗ Бачка Топола, Центром за социјални рад општине Бачка Топола, Друштвом психолога Србије, Министарством просвете Републике Србије, Школском управом Сомбор, образовним удружењима грађана који реализују акредитоване семинаре.

Обука о реаговању у ситуацијама нарушене безбедности ученика и запослених у сарадњи са Полицијском станицом Бачка Топола и Министарством унутрашњих послова Републике Србије.

Тим за кризне ситуације ће у сарадњи са Тимом за стручно усавршавање сваке школске године донети план стручног усавршавања који ће обухватити једну или више едукација из наведених области, уколико материјална средства то дозволе.

Програм подизања безбедносне културе

Са циљем подизања безбедносне културе ученика и запослених школа ће предузимати следеће активности:

Акционо истраживање на тему безбедносне културе ученика и запослених.

Едукација ученика да препознају опасне и кризне ситуације: предавања, трибине, гостовања стручњака по позиву, практичне вежбе, радионице, ИКТ квизови.

Едукација ученика и запослених о начинима реаговања у кризним ситуацијама.

Едукација ученика и запослених о начинима трагања за помоћи у току и након завршетка кризне ситуације.

Едукација ученика и запослених на тему превенције и подизања безбедносне културе у школи, локалној заједници, регионалној и националној безбедности.

Начини реаговања – кораци у поступању установе када се догоди кризни догађај

У ситуацијама кризних догађаја, активности у установи спроводиће се по следећим корацима:

Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	Задужени запослени прикупљају информације о догађају. Ако се догађај десио ван установе треба проверити тачност информација које су стигле преко поузданих извора – породице, полиције, хитне помоћи и сл. Ако се догађај десио у установи, треба проценити ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи); У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби; Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације; Тим за кризне догађаје благовремено информише Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим
--	---

	активностима.
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим).	На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања; У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.
Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције	Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавести Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне подршке; У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима; Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању.
Благовремено информисање ученика, родитеља, запослених и медија о догађају	Директор установе је именовао особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља, ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за

	медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства.
Психосоцијална подршка ученицима и запосленима	Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ; У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.
Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи	Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану; Неопходно је да начин рада установе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја; План рада садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања. Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте; Након кризног догађаја, неопходно је да установа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у установи – постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања ученика и запослених у циљу процене

	ефеката подршке и предузимања даљих мера; Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.
Организација евентуалних комеморативних активности	У случају кризних догађаја са смртним исходом Тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.
Праћење реализације плана и евалуација	Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.
Вођење документације и извештавање	Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацији; Извештај о поступању установе доставља се надлежној школској управи у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у установи.

Програм укључивања и сарадње са породицом на јачању отпорности установе

Са циљем јачања отпорности установе која се заснива на принципима континуитета, сарадње, доступности и ефикасности, школа ће укључивати породице ученика. Представник Савета родитеља је члан Тима за кризне догађаје и у ситуацијама кризног догађаја равноправно учествује у реализацији свих планираних активности, комуницирајући активно са осталим члановима Савета, заступајући њихове предлоге, потребе и интересе. Породице ученика укључиваће се у све превентивне активности:

- Акциона истраживања као испитаници;
- Учесници у округлим столовима и дебатама;
- Публика и учесници на стручним предавањима и трибинама;
- Учесници и реализатори радионица, акција, едукација, семинара;
- Учесници на јавним и показним превентивним вежбама.

Праћење, евалуација и извештавање о реализацији плана

Тим за кризне интервенције прати реализацију плана континуирано током сваке школске године, евалуира и извештава о реализованим активностима.

Извештај се подноси два пута током школске године, на полугодишту и крају школске године. Извештај је део Годишњег извештаја о раду школе који се разматра на Наставничком већу, Ученичком парламенту и Савету родитеља, а усваја га Школски одбор.

У ситуацијама кризног догађаја, Тим свакодневно прати реализоване активности, у складу са Правилником и овим Програмом, евалуира их и ревидира, те о томе редовно и свакодневно извештава Мобилни тим, Школску управу и Министарство просвете договореним начинима комуникације.

Праћење, анализа, евалуација и извештавање

Евиденција случајева насиља

Запослени у школи су у обавези да воде евиденцију о појавама насиља и обавесте одељењског старешину уколико је насиље првог нивоа, а педагога уколико је насиље другог или трећег нивоа. Уколико је насиље другог или трећег нивоа одељењски старешина планира и реализује - План заштите за дете које трпи, за дете које чини и сведоке насиља и злостављања. План заштите сачињава и остварује одељењски старешина у сарадњи са Тимом за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, учеником, педагогом, директором, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припреми и остваривању плана заштите уколико је могуће установа треба да укључи и одељењску заједницу и Ученички парламент. План појачаног васпитног рада сачињава и остварује на првом нивоу насиља и злостављања одељењски старешина у сарадњи са учеником који врши насиље и родитељима/старатељима/хранитељима истог, по потреби укључује и педагога. На другом и трећем нивоу насиља и злостављања план појачаног васпитног рада сачињава и остварује педагог у сарадњи са одељењским старешином, учеником који врши насиље, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, Тимом за заштиту и директором школе, по потреби укључује и надлежне органе. План активности за друштвено-користан рад, односно хуманитаран рад за опомену одељењског старешине и укор одељењског старешине планира, спроводи и прати остваривање одељењски старешина у сарадњи са учеником и родитељима/старатељима/хранитељима ученика, док план активности након изречене васпитне мере укор одељењског већа одељењски старешина планира, реализује и прати у сарадњи претходно наведенима, али и педагогом. План активности при покренутом васпитно-дисциплинском поступку осмишљава директор школе у сарадњи са учеником, родитељима/старатељима/хранитељима ученика, одељењским старешином и педагогом школе, док реализовање истих и праћење остварености врше одељењски старешина и педагог.

Сваки одељењски старешина мора на нивоу свог одељења да води евиденцију о првом нивоу насиља и то о:

- (1) учесталост инцидентних ситуација и број пријава;
- (2) заступљеност различитих облика првог нивоа насиља, злостављања и занемаривања;
- (3) број повреда;
- (4) остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања;
- (5) број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;
- (6) степен и квалитет укључености родитеља/старатеља/хранитеља у живот и рад установе;
- (7) друге параметре;

Одељењски старешина води документацију на првом нивоу насиља, злостављања и занемаривања и подноси извештај Тиму за заштиту два пута годишње.

Педагог мора на нивоу установе да води евиденцију о другом и трећем нивоу насиља и то о:

- (1) учесталост инцидентних ситуација и број пријава;
- (2) заступљеност различитих облика другог и трећег нивоа насиља, злостављања и занемаривања;
- (3) број повреда;
- (4) учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика;
- (5) остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања;
- (6) број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;
- (7) степен и квалитет укључености родитеља/старатеља/хранитеља у живот и рад установе;
- (8) друге параметре;

Педагог школе води документацију на другом и трећем нивоу насиља, злостављања и занемаривања. Педагог/Тим за заштиту подноси извештај директору два пута годишње, док директор о истоме извештава ШО, СР и УП.

Поред обавезне евиденције, прате се и следећи елементи:

- Понашање детета које је трпело насиље, злостављање, занемаривање (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...) и детета које се понашало насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
- Како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- Шта се дешава у одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
- Колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- Како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
- Колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања;

Извештавање

Као што је претходно наведено одељењски старешина води документацију на првом нивоу насиља, злостављања и занемаривања и подноси извештај Тиму за заштиту два пута годишње. Педагог школе води документацију на другом и трећем нивоу насиља, злостављања и занемаривања. Педагог/Тим за заштиту подноси извештај директору два пута годишње, док директор о истоме извештава ШО, СР и УП.

Извештавање о појединим случајевима насиља путем саопштења даваће директор школе водећи рачуна о поверљивости података, заштити приватности стављајући интересе детета изнад интереса родитеља, школе, струке и др.

Подаци до којих се дође су поверљиви и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступцима заштите деце од насиља.

Процена ефеката превенције и интервенције

На основу евиденције које воде одељењске старешине и Тим, праћење ефеката ће извршити педагог Школе са координатором Тима, путем следећих индикатора:

- броја и нивоа облика насилног понашања
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
- однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
- однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
- анализа упитника проведеног међу ученицима о степену безбедности у Школи

Активности	Носиоци активности
1. Праћење ефеката превенције и интервенције преко: - учесталост инцидентних ситуација и број пријава; - броја, нивоа и облика насилног понашања - броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима (у односу на укупан број пријављених у току године) - односа пријављених облика понашања текуће и прошле школске године - односа броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и прошле школске године - учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених; - број и ефекте оперативних планова заштите; - број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака; - анализе упитника за ученике о степену њихове безбедности у Школи	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
2. Анализа примене Програма преко евиденције о реализованим активностима које су планиране Програмом	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

3. Извештавање о примени Програма: Полугодишње – Наставничко веће, Школски одбор, Савет родитеља	Тим, педагог и директор
---	-------------------------

Завршне одредбе

Програм за заштиту деце од насиља припремљен је са намером да помогне у стварању сигурне и безбедне средине, да се олакшају и прецизирају процедуре и поступци у заштити деце од насиља и обавезујући је за све субјекте у процесу образовања.